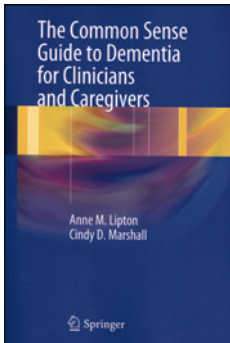

Nyttig for pårørende til pasienter med demens

Anne M. Lipton, Cindy D. Marshall
The common sense guide to dementia for clinicians and caregivers
 206 s, tab. Heidelberg: Springer, 2013.
 Pris EUR 30
 ISBN 978-1-4614-4162-5

Målgruppen er først og fremst pårørende til pasienter med demens. «Caregiver» er et videre begrep enn pårørende og omfatter alle som står personen med demens nær, både familie, venner, frivillige og helsepersonell. «Alle som spiller en viktig rolle i omsorgen for pasienten.» Forfatterne retter seg direkte til omsorgspersonen og omtaler personen med demens som «your loved one».

Boken er skrevet av en nevrolog og en alderspsykiater som begge har stor innsikt i, og erfaring med, demenssykdommen. Målet er å hjelpe pårørende med kunnskap, forståelse og praktiske råd i hele sykdomsforløpet.

Kapitlene er oversiktlige og omhandler demens, symptombilde, hvordan og når søke lege, behandlingsstrategier, APSD-problematikk, jus og økonomi, pleie og omsorg og livets sluttfase. Hvert kapittel kan leses selvstendig og ender opp i konklusjoner og tilrådinger. Det er ingen bilder, tabeller eller illustrasjoner. Hvert kapittel har henvisninger til slutt. Språket er lett og forståelig.

Forfatterne er fra USA, og referanser til Internett-sider, en del praktiske råd om jus, privat og offentlig pleie osv. bærer preg av amerikanske forhold og kan ikke direkte overføres til norske. Likevel er problemstillingene generelle, og det er et vell av gode råd og tips. Det blir en del gjentakelser og noen steder mange detaljer, men budskapet kommer likevel klart frem.

Bortsett fra det som er spesielt amerikansk, understreker forfatterne svært relevante poenger, for eksempel betydningen av at den nære pårørende alltid er med til legen og har med forberedt skriftlig materiale, og at det ikke er meningsfylt å flytte personen med demens fra eget hjem til omsorgsbolig, hvis boligen ikke har mer omsorg enn hva man kan få i hjemmet.

Jeg finner ingen faktiske feil, kanskje bortsett fra at det nevnes at ca. 50 % av pasienter med Parkinsons sykdom utvikler demens – tallet er vel noe høyere. Videre antyder man at kolinesterasehemmere kan være nyttige ved frontotemporalallapsdemens, hvilket vel er tvilsomt.

Jeg tror denne boken vil være svært nyttig for pårørende til personer med demens og også for andre som kommer i nær kontakt med demenssykdommen, inkludert helsepersonell.

Sigurd Sparr

Geriatrisk avdeling
 Universitetssykehuset Nord-Norge

Folkehelse med vidvinkel – smålåten og ambisiøs

Franklin White, Lorann Stallones,
 John M. Last
Global public health
 Ecological foundations. 355 s, tab, ill. Oxford:
 Oxford University Press, 2013. Pris GBP 40
 ISBN 978-0-19-975190-7

Omslaget er dekorert med duse jordfargar, og med sine 300 tynne sider er ikkje dette ei bok som i kraft av storleik ropar etter status og fagleg tyngd. Tittelen røper meir av målet til forfattarane: å skildre global samfunnsmedisin i eit økologisk perspektiv. Eg spør meg sjølv om det er mogleg å skildre helse sett i samband med samspelet mellom levande vesen og med omgjevnadene?

Det er ni kapittel og eit omfattande kjelderegister. Oppbygginga er logisk og lett å følgje. Etter innleiinga om utvikling av samfunnsmedisin og folkehelse som fagområde, følgjer ei oppsummering om kunnskapsgrunnlag for samverknaden mellom helse og omgjevnadene, både fysisk, biologisk og sosialt miljø. Filosofi og etikk vert kort omtalt, før forfattarane går inn i kjernetemaet. I dei neste fem kapitla drøftar dei helse og forankring i lokalsamfunn, metodar for å måle helse og planlegge tiltak, samspelet mellom folkehelse og luft, vatn og mat. Oppbygginga av helsetenesta både lokalt og internasjonalt vert omtalt med tydeleg skildring av samspelet mellom internasjonale, statlege og frivillige organisasjonar. I siste kapittel tek forfattarane for seg global økologi og nye utfordringar som følgje av klimaendringar, befolkningsmønster, globalisering av matproduksjon og omsetjing, og auken i livsstilssjukdommar.

Dei tre forfattarane har omfattande vitenskapelig og praktisk erfaring med folkehelse, yrkesmedisin og epidemiologi. Boka er skriven på akademisk engelsk med dels lang setningsbygning. Teksten flyt fint ved lesing og stiller ikkje krav til medisinsk bakgrunnskunnskap. I alle kapitla vert konkrete døme frå ulike land, tekstboksar og figurar brukt til å utdjupe viktige element i drøftinga. Teksten er trykt med lettleseleg, men liten font. Tekstboksar, figurar og tabellar er haldne i grå fargetonar utan sløsing med plass.

Boka er etter mitt syn for omfattande til å nyttast som kjernepensum ved medisinsk grunnutdanning. Den gir ein god introduksjon til faget for legar i spesialisering i samfunnsmedisin. Den allmenne vinklinga legg til rette for teksten som nyttig og interessant lesing for legar og helsepersonell med interesse for epidemiologi, folkehelse og ikkje minst som førebuing for arbeid innan global helse.

Forfattarane når målet om å setje global helse inn i eit vidare perspektiv. Dette er ei grundig og generell innføring som kan vere nyttig lesing for legar og helsepersonell så vel som journalistar, politikarar og andre som har interesse for temaet.

Hilde Engjom

Institutt for global helse og samfunnsmedisin
 Universitet i Bergen

Oppgitte interessekonflikter: Anmeldar er leiar for Legeforeninga sitt utval for menneskerettar, klima og global helse. Utvalet sitt mandat er å bidra til auka kunnskap og engasjement blant legar om slike emne.